


Dzień

1.

## Szybka powtórka przed egzaminem...

### W materiałach na dziś:

1) z języka polskiego – *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza

Język polski	
Lektura obowiązkowa	Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i>
 Możesz przeczytać <i>on-line!</i> <sup>1</sup>	<a href="https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/pan-tadeusz/">https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/pan-tadeusz/</a>
Co ćwiczymy?	<ul style="list-style-type: none"> <li>• rozumienie sensu utworów literackich</li> <li>• znajomość lektur obowiązkowych</li> <li>• umiejętność odczytania plakatu w kontekście lektury obowiązkowej</li> <li>• znajomość środków stylistycznych</li> <li>• umiejętność argumentowania</li> <li>• umiejętność tworzenia tekstów użytkowych</li> <li>• korzystanie z definicji i słowników</li> </ul>

### Wiązka 1.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

### Adam Mickiewicz

#### *Pan Tadeusz*

Księga ósma *Zajazd*

Mrok gęstniał. Tylko w gaju i około rzeczki  
W łożach, błyskały wilcze oczy jako świeczki;  
A dalej, u ścieśnionych widnokręgu brzegów,  
Tu i ówdzie ogniska pastuszych noclegów.  
Nareszcie księżyc srebrną pochodnię zaniecił,  
Wyszedł z boru i niebo, i ziemię oświecił. One  
teraz, z pomroku odkryte w połowie,  
Drzemały obok siebie jako małżonkowie  
Szczęśliwi: niebo w czyste objęło ramiona  
Ziemi pierś, co księżycem świeci posrebrzona.

Już naprzeciw księżycy gwiazda jedna, druga  
Błysnęła; już ich tysiąc, już milion mruga.  
Kastor z bratem Polluksem<sup>2</sup> jaśnieli na czele,

<sup>1</sup> Wykorzystano ikonę stworzoną przez Alfredo Hernandez, dostępną na [www.flaticon.com](http://www.flaticon.com).

Zwani niegdyś u Sławian Lele i Polele<sup>3</sup>;

Teraz ich w zodyjaku gminnym znów przechrzczono: Jeden zowie się *Litwą*, a drugi *Koroną*<sup>4</sup>.

Dalej niebieskiej *Wagi* dwie szale błyskają:  
Na nich Bóg w dniu stworzenia (starzy powiadają) Ważył  
z kolei wszystkie planety i ziemię,  
Nim w przepaściach powietrza osadził ich brzemień; Potem  
wagi złociste zawiesił na niebie:  
Z nich to ludzie wag i szal wzór wzięli dla siebie.

Na północ świeci okrąg gwiazdzistego *Sita*, Przez  
które Bóg (jak mówią) przesiał ziarnka żyta, Kiedy  
je z nieba zrzucał dla Adama ojca, Wygnanego za  
grzechy z rozkoszy ogrojca.

Nieco wyżej *Dawida wóz*<sup>5</sup>, gotów do jazdy,  
Długi dyszel kieruje do Polarnej Gwiazdy.  
Starzy Litwini wiedzą o rydwanie owym, Że  
niesłusznie pospólstwo zwie go Dawidowym:  
Gdyż to jest wóz Anielski.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/pan-tadeusz/>

### Zadanie 1.

**Wypisz z fragmentu *Pana Tadeusza* postacie z mitologii słowiańskiej i greckiej oraz wyjaśnij, w jaki sposób Adam Mickiewicz połączył je z ówczesną sytuacją polityczną.**

Postacie z mitologii słowiańskiej:

..... Postacie z mitologii greckiej:

..... Wyjaśnienie:

.....

.....

.....

<sup>2</sup> Kastor i Polluks – według mitologii greckiej herosi, bliźniacy, synowie Zeusa. Opiekunowie żeglarzy, którym wskazują drogę jako gwiazdy w konstelacji Bliźniąt.

<sup>3</sup> Lelum i Polelum – rzekome bóstwa słowiańskie, kronikarz Jan Długosz dopatrywał się w tych imionach odpowiedników Kastora i Polluksa.

<sup>4</sup> Korona – nawiązanie do nazwy Rzeczpospolita Polska lub Rzeczpospolita Obojga Narodów, tj. państwo złożone z Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego istniejące w latach 1569–1795. <sup>5</sup> Dawida wóz – Wielki Wóz, Wielka Niedźwiedzica.

Podpowiadamy, jak rozwiązywać...	
Na początek...	<ul style="list-style-type: none"> <li>Przeczytaj uważnie przytoczony fragment.</li> <li>Zauważ, że fragment ten stanowi opis nieba, tj. gwiazd i konstelacji widocznych z ziemi. Zwróć także uwagę, że autor, opisując zjawiska natury, nawiązuje do historii Polski.</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>Pamiętaj, że do zrozumienia wielu lektur obowiązkowych potrzebna jest ci dodatkowa wiedza związana np. z historią czy kulturą</li> <li>Rozwiązując zadanie, pamiętaj, że zadania mogą odnosić się do przytoczonego fragmentu lub całej lektury.</li> </ul>
<b>Zadanie 1.</b>	<p>Pomożemy Ci rozwiązać pierwsze zadanie.</p> <p>W przytoczonym fragmencie <i>Pana Tadeusza</i> znajdziesz kilka imion, ale tego, kim są wymienieni bohaterowie, jakie znaczenie mają kluczowe wyrazy dowiesz się z zamieszczonych przypisów.</p> <p><i>Pamiętaj! Czytaj nie tylko zamieszczony fragment utworu literackiego, ale także wszelkie do niego objaśnienia.</i></p> <p>Zatem na pierwszą część zadania odpowiedź znajdziesz w przypisach.</p> <p>Przejdźmy teraz do drugiej części – masz wyjaśnić, w jaki sposób Adam Mickiewicz połączył postacie z mitologii greckiej i słowiańskiej z ówczesną sytuacją polityczną.</p> <p>Jak się do tego zabrać?</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Sprawdź, kiedy powstał <i>Pan Tadeusz</i>, jaka była wówczas sytuacja Polski, jakie z tego wynikały konsekwencje. Zastanów się, czy zabory, brak własnego państwa wpływały na sposób ukazania utraconej ojczyzny. Przypomnij sobie, jaką nazwę nosiło państwo polskie przed zaborami i jakimi słowami zaczyna się utwór Adama Mickiewicza (<i>Litwo! Ojczyzno moja!</i>).</li> <li>Poszukaj, czy w przytoczonym fragmencie są jakiegokolwiek informacje o Polsce i Litwie. I znowu: pamiętaj o przypisach.</li> <li>Zastanów się także nad tym, czego symbolem są gwiazdy. Często gwiazdy symbolizują szczęście, pomyślność, marzenia, nadzieję.</li> <li>Pomyśl: skoro utwór powstał w czasach zaborów, w których państwo polskie nie istniało, jakie znaczenie mogło mieć zestawienie opisanych gwiazd z Koroną i Litwą?</li> </ul>

### Zadanie 2.

**W przytoczonym fragmencie *Pana Tadeusza* występuje kilku bohaterów jednostkowych i jeden zbiorowy. Napisz, kim są ci bohaterowie, i podaj po jednej cesze ich charakteryzującej.**

Bohaterowie jednostkowi:

.....

.....

Bohater zbiorowy:



### Zadanie 3.

Uzupełnij tabelę. Z przytoczonego fragmentu wypisz przykład środka stylistycznego, jego nazwę oraz określ jego funkcję.

Przykład środka stylistycznego	Nazwa środka stylistycznego	Funkcja środka stylistycznego
	epitet	
<i>Nareszcie księżyc srebrną pochodnię zaniecił, Wyszedł z boru i niebo, i ziemię oświecił.</i>		
		uwytatnia podobieństwo

### Zadanie 4.

Przeczytaj poniższy fragment tekstu.

- Milionów czego?
- Bankier zrozumiał, że niełatwo będzie pozbyć się gościa.
- Milionów tych małych rzeczy, które się widzi na niebie. – Muszek?
- Ależ nie, małych błyszczących rzeczy.
- Pszczółek?
- Ależ nie. Małych złotych błyskotek, o których marzą leniuchy. Lecz ja jestem człowiekiem poważnym. Tak. Nie mam czasu na marzenia.
- Aha... Gwiazd?
- Tak jest. Gwiazd. – I cóż ty robisz z pięciuset milionami gwiazd?
- Pięćset jeden milionów sześćset dwadzieścia dwa tysiące siedemset trzydzieści jeden...



jestem poważny, jestem dokładny.

- I cóż ty robisz z tymi gwiazdami?
- Co ja z nimi robię? – Tak.
- Nic. Posiadam je.
- Posiadasz gwiazdy?
- Tak. [...]
- A co ci daje posiadanie gwiazd?
- Bogactwo.

a) Podaj tytuł lektury obowiązkowej, z której pochodzi powyższy fragment.

Tytuł .....

**b) Wyjaśnij, jaki stosunek do gwiazd miał Bankier.**

.....

.....

.....

.....

**Zadanie 5.**

**Twoja klasa wybiera się na wycieczkę do Planetarium, w którym będziecie oglądać niebo widziane z różnych miejsc na ziemi oraz ruchy ciał niebieskich. Napisz ogłoszenie informujące o planowanej wycieczce. Użyj dwóch argumentów, którymi przekonasz kolegów i koleżanki do udziału w niej.**



## Planetarium

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

**Adam Mickiewicz**

***Pan Tadeusz***

Księga pierwsza *Gospodarstwo*

Śród takich pól przed laty, nad brzegiem ruczaju<sup>5</sup>, Na  
pagórku niewielkim, we brzozowym gaju,  
Stał dwór szlachecki, z drzewa, lecz podmurowany;  
Świeciły się z daleka pobielane ściany,  
Tym bielsze, że odbite od ciemnej zieleni Topoli,  
co go bronią od wiatrów jesieni.  
Dom mieszkalny niewielki, lecz zewsząd chędogi<sup>6</sup>,  
I stodołę miał wielką, i przy niej trzy stogi

<sup>5</sup> Ruczaj – potok, strumień.

<sup>6</sup> Chędogi – schludny. <sup>8</sup> Użątek –  
zebrane plony, zżęte zboże.

Uzątku<sup>8</sup>, co pod strzechą zmieścić się nie może. Widać,  
że okolica obfita we zboże,  
I widać z liczby kopiec<sup>7</sup>, co wzdłuż i wszerz smugów<sup>8</sup>  
Świecą gęsto jak gwiazdy, widać z liczby pługów  
Orzących wcześniej łany ogromne ugoru<sup>9</sup>, Czarnoziemne,  
zapewne należne do dworu,  
Uprawne dobrze na kształt ogrodowych grządek:  
Że w tym domu dostatek mieszka i porządek.  
Brama na wciąż<sup>12</sup> otwarta przechodniom ogłasza, Że  
gościnna, i wszystkich w gościnę zaprasza.

Właśnie dwukonną bryką wjechał młody panek I,  
obiegłszy dziedziniec, zawrócił przed ganek.  
Wysiadł z powozu; konie porzucone same,  
Szczypiąc trawę, ciągnęły powoli pod bramę. We  
dworze pusto: bo drzwi od ganku zamknięto  
Zaszczepkami i kołkiem zaszczepki przetknięto.  
Podróżny do folwarku nie biegł sług zapytać,  
Odemknął, wbiegł do domu, pragnął go powitać.  
Dawno domu nie widział, bo w dalekim mieście  
Kończył nauki, końca doczekał nareszcie.  
Wbiega i okiem chciwie ściany starodawne  
Ogląda czule, jako swe znajome dawne.  
Też same widzi sprzęty, też same obicia,  
Z którymi się zabawiać lubił od powicia<sup>10</sup>;  
Lecz mniej wielkie, mniej piękne niż się dawniej zdały. [...]   
Biegał po całym domu i szukał komnaty,  
Gdzie mieszkał dzieckiem będąc, przed dziesięciu  
laty. Wchodzi, cofnął się, toczył zdumione źrenice Po  
ścianach: w tej komnacie mieszkanie kobiece! Któż  
by tu mieszkał? Stary stryj nie był żonaty, A ciotka w  
Petersburgu mieszkała przed laty.  
To nie był ochmistrzyni<sup>11</sup> pokój? Fortepiano? Na  
nim nuty i książki; wszystko porzucano  
Niedbale i bezładnie: nieporządek miły!  
Niestare były rączki, co je tak rzuciły.  
Tuż i sukienka biała, świeżo z kołka zdjęta

7 Kopica – kopa siana lub zboża.

8 Smugi – odrębne pasma poszczególnych pól.

9 Ugór – pole nieuprawiane przez dłuższy czas. <sup>12</sup>

Na wciąż – na oścież.

10 Od powicia – od urodzenia.

11 Ochmistrzyni – kobieta zarządzająca gospodarstwem w dużym majątku.

<sup>15</sup> Geranium, lewkonija – nazwy kwiatów.



Do ubrania, na krzesła poręczu rozpięta; A  
na oknach donice z pachnącymi ziołki,  
Geranium, lewkonija<sup>15</sup>, astry i fijołki.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/pan-tadeusz/>

### Zadanie 1.

**Odwołując się do całego utworu *Pan Tadeusz*, dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

Dwór opisany w powyższym fragmencie należał do rodziny

- A. Sopliców.
- B. Horeszków.
- C. Domeyków.
- D. Dobrzyńskich.

### Zadanie 2.

**Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń w odniesieniu do całego utworu *Pan Tadeusz*. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.**

Akcja <i>Pana Tadeusza</i> rozgrywa się w XVIII wieku na Litwie.	P	F
Dzięki lekturze <i>Pan Tadeusz</i> możemy poznać dawne zwyczaje szlacheckie.	P	F

### Zadanie 3.

**Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

Z opisu położenia i otoczenia dworu wynika, że ten dwór jest miejscem

- A. strzeżonym.
- B. tajemniczym.
- C. zadbanym.
- D. nowoczesnym.

### Zadanie 4.

**Na podstawie przytoczonego fragmentu podaj dwie cechy charakteryzujące gospodarza dworu i uzasadnij je przykładami wybranymi z tego fragmentu. Nie cytuj.**

Cecha	Przykład z tekstu

**Zadanie 5.**

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń w odniesieniu do całego utworu *Pan Tadeusz*.  
Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Z przytoczonego fragmentu wynika, że przez ostatnich dziesięć lat bohater kształcił się poza domem.	P	F
Z przytoczonego fragmentu wynika, że po powrocie do domu bohater najmniej zmian dostrzega w swoim dawnym pokoju.	P	F

**Zadanie 6.**

Przeczytaj fragment utworu.

*Wbiega i okiem chciwie ściany starodawne Ogląda  
czule, jako swe znajome dawne.  
Też same widzi sprzęty, też same obicia,  
Z którymi się zabawiać lubił od powicia,  
Lecz mniej wielkie, mniej piękne niż się dawniej zdały.*

**6.1. Wyjaśnij, dlaczego Tadeusz po powrocie do domu postrzega sprzęty domowe inaczej niż wcześniej.**

.....

.....

.....

.....

**6.2. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.** Aby zachować sens wypowiedzi *Wbiega i okiem chciwie ściany starodawne ogląda czule*, wyrazu *chciwie* nie można zastąpić wyrazem

- A. żarliwie.
- B. zachłannie.
- C. intensywnie.
- D. wyzywająco.

**Zadanie 7.**

Uzupełnij poniższe zdanie. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

A	B
C	D

W zdaniu *Podróżny do folwarku nie biegł sług zapytać* podkreślony wyraz jest i pełni funkcję

- A. przymiotnikiem                      C. przydawki  
B. rzeczownikiem                        D. podmiotu

### Zadanie 8.

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W wypowiedzeniu <i>Konie porzucone same, szczypiąc trawę, ciągnęły powoli pod bramę przecinki</i> wydzielaają imiesłowowy równoważnik zdania.	P	F
W wypowiedzeniu <i>A na oknach donice z pachnącymi ziołki, geranium, lewkonija, astry i fijołki</i> przecinkami oddzielono wyliczane rzeczowniki.	P	F

### Zadanie 9.

Przeczytaj definicję wyrazu *dwór*.

- «obszerny dom mieszkalny, dawna siedziba ziemiańska»
- «przestrzeń otaczająca dom, podwórze; miejsce pod gołym niebem»
- «świta, orszak»

*Słownik języka polskiego*, pod red. Mieczysława Szymczaka, Warszawa 1999.

W którym z podanych zdań użyto wyrazu *dwór* w znaczeniu 3.? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. W mojej okolicy stoi przepiękny dwór.  
B. Wiosną najchętniej spędzam czas na dworze.  
C. Księżna wraz ze swoim dworem udała się na przejażdżkę.  
D. Mieszkańcy okolicznych wiosek wykonywali pracę na rzecz dworu.

**Zadanie 10.**

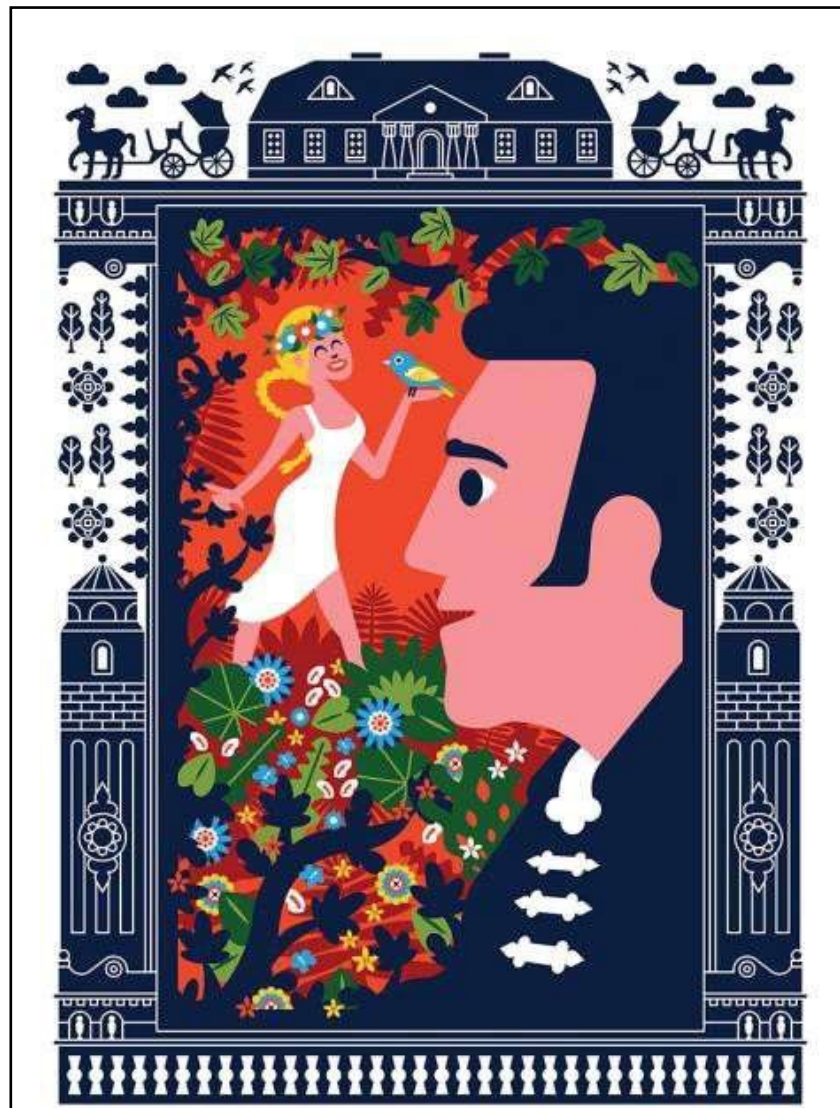
**Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

W sformułowaniu *nieporządek miły* podkreślony wyraz został zapisany zgodnie z taką samą zasadą ortograficzną, jaką zastosowano w pisowni wyrazu

- A. *niebiosa.*
- B. *niedziela.*
- C. *niedźwiedź.*
- D. *nieprawda.*

**Zadanie 11.**

Obejrzyj zamieszczony poniżej plakat pochodzący ze zbiorów Muzeum Pana Tadeusza we Wrocławiu.



**Jan Kallwejt, autor plakatu, za pomocą różnych elementów graficznych przedstawił swoją interpretację pierwszej księgi epeji *Pan Tadeusz*. Wybierz dwa elementy graficzne i wyjaśnij ich sens w kontekście utworu Adama Mickiewicza.**

.....

.....

.....

.....

**Zadanie 12.**

Przeczytaj fragment utworu.

*Rano, po umyciu się, trzeba robić bardzo dokładną toaletę planety. Trzeba się zmusić do regularnego wrywania baobabów, i to natychmiast po odróżnieniu ich od krzewów róży, do których są w młodości bardzo podobne. Jest to praca bardzo nudna, lecz bardzo łatwa... Pewnego dnia poradził mi, abym spróbował narysować ładny obrazek, który by pomógł dzieciom z naszej planety zrozumieć niebezpieczeństwo baobabów.*

**12.1. Podaj tytuł lektury obowiązkowej, z której pochodzi powyższy fragment.**

.....

**12.2. Dlaczego główny bohater opuścił swoją planetę i wyruszył w podróż?**

.....

.....

.....

.....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

**Adam Mickiewicz**

***Pan Tadeusz***

Księga pierwsza *Gospodarstwo*

Właśnie dwukonną bryką wjechał młody panek I obiegłszy dziedziniec zawrócił przed ganek.

Wysiadł z powozu [...].

Dawno domu nie widział, bo w dalekim mieście

Kończył nauki, końca doczekał nareszcie.

Wbiega i okiem chciwie ściany starodawne  
 Ogląda czule, jako swe znajome dawne.  
 Też same widzi sprzęty, też same obicia,  
 Z którymi się zabawiać lubił od powicia<sup>12</sup>;  
 Lecz mniej wielkie, mniej piękne niż się dawniej zdały.  
 I też same portrety na ścianach wisały:  
 Tu Kościuszek w czamarce<sup>13</sup> krakowskiej, z oczyma  
 Podniesionymi w niebo, miecz oburącz trzyma;  
 Takim był, gdy przysięgał na stopniach ołtarzów,  
 Że tym mieczem wypędzi z Polski trzech mocarzów  
 Albo sam na nim padnie. Dalej w polskiej szacie  
 Siedzi Rejtan<sup>18</sup>, żałośny po wolności stracie, W  
 rękę trzyma nóż ostrzem zwrócony do łona,  
 [...] ]  
 Dalej Jasiński<sup>14</sup>, młodzian piękny i posępny;  
 Obok Korsak, towarzysz jego nieodstępny,  
 Stoją na szanicach<sup>15</sup> Pragi<sup>16</sup>, na stosach Moskali,  
 Siekąc wrogów, a Praga już się wkoło pali.  
 Nawet stary stojący zegar kurantowy<sup>17</sup>  
 W drewnianej szafie poznał, u wniścia alkowy<sup>23</sup>  
 I z dziecinną radością pociągnął za sznurek, By  
 stary Dąbrowskiego usłyszeć mazurek.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/pan-tadeusz/>

### Zadanie 1.

**Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

Opisując dwór w Soplicowie, poeta kieruje uwagę czytelnika na

- A. bezkrytyczne naśladowanie przez jego mieszkańców stylu życia wyższych warstw.
- B. umiłowanie przez jego mieszkańców kraju rodzinnego.
- C. skłonność jego mieszkańców do kolekcjonowania zabytków malarstwa z minionych epok.
- D. przekonanie jego mieszkańców, że ojczyznę człowieka jest cały świat.

<sup>12</sup> Od powicia – od urodzenia.

<sup>13</sup> Czamarka – dawne męskie ubranie wierzchnie; długa sukmana zapinana pod szyję z długimi rękawami. <sup>18</sup> Rejtan – Tadeusz Rejtan, poseł ziemi nowogrodzkiej na Sejm Rozbiorowy, obrońca niepodległości Rzeczypospolitej, wraz z innymi posłami próbował nie dopuścić do zatwierdzenia traktatu rozbiorowego.

<sup>14</sup> Jasiński, Korsak – Jakub Jasiński, Tadeusz Korsak – uczestnicy powstania w 1794 roku; zginęli śmiercią bohaterską na Pradze.

<sup>15</sup> Szaniec – ziemne umocnienie składające się z wału i rowu, stosowane do końca XIX w. w celu obrony stanowisk artylerii.

<sup>16</sup> Praga – dzielnica Warszawy.

<sup>17</sup> Zegar kurantowy – posiadający kurant, czyli mechanizm umieszczony w zegarze wygrywający jakąś melodię.

<sup>23</sup> U wniścia alkowy – przy wejściu do sypialni.

### **Zadanie 2.**

**Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

Osoby ukazane na portretach znajdujących się w Soplicowie łączy

- A. pragnienie sławy.
- B. potrzeba zaszczytów.
- C. ukochanie wolności.
- D. przekonanie o zwycięstwie.

### **Zadanie 3.**

**Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

O rytmie przytoczonego fragmentu *Pana Tadeusza* decydują następujące jego cechy:

- A. jednakowa długość wersów i neologizmy.
- B. sylabiczność utworu i średniówka.
- C. układ stroficzny i wyrazy dźwiękonaśladowcze. D. powtórzenia wyrazowe i archaizmy.